

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 34
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rându cu litere garmond

„Umbra bănelii“...

Sibiu, 7 August n.

Scandalul parlamentar, născut din afacerea cu mituirile, preocupă nu numai opinia publică de la noi, ci și cea din străinătate. Sau poate chiar mai mult pe cea din străinătate, care are interes să vadă dejosit statul ungar și degradat la rangul statulețelor mici orientale, cu obiceiuri și apucături și mai orientale. Și se pare că de bucuria aceasta nu va fi lipsită presa din străinătate. Va putea arăta cu degetul asupra țerii noastre, și o va putea cita ca exemplu de corupție și de decadență morală.

Cei ce au înscenat scandalul acesta cu mituirile sigur că acum se vor căi de pasul pripit ce l-au făcut, și n'ar fi nemulțumiți dacă dosariul comisiunii parlamentare, încredințat cu anchetarea, ar putea fi închis. Dar' nu se mai poate. Lavina e pornită din dăla vale, și turbură rău apele prin cari trebuie să treacă. Ear' cei ce voiau să 'și spele „onorele” în apele acestea, vor rămâne cu ea mult mai pătată de cât mai nainte. Căci așa e rostul lucrurilor: cel ce sapă gropă altuia, are să cadă singur în ea.

Intrăga scenărie a fost pusă la cale, cum clar se vede, pentru a aduce în încurcătură pe prim-ministrul țerii, constrângându-l moralicește să se retragă de la putere; și în cele din urmă iese la ivelă în plină lumină nevino-văția ministrului-president, dar' tot-atunci iese la ivelă în intrăga ei golă-tate și ticăloșia celor ce dădeau pe corecții și neprihăniții puritani.

Acum se ved bine lucrurile; și din fragmentele celor espuse în fața comisiunii parlamentare, și din cele publicate în ziarele magiare, ne putem face o iconă fidelă despre stările morale din viața publică și privată de la noi. Și disgustătoare și scârbosă e icona aceasta!

Vedem în ea, o bandă neagră, un consorțiu de exploatare, care abuzază de credulitatea și nesocotința unui mag-

nat cu mare trecere, pentru a storce bani, mulți bani de la el. Pentru-că acum e bine stabilit, că ideia cu mituirile n'a venit de la contele Szapáry, ci de la banda acésta, al cărei spirit conducător era fugariul și escrocul Dienes, ear' membri ai ei: mai mulți gazetari magiari și agenți evrei. Da, astăzi e escroc acest Dienes, pungaș ordinar, după spusele chiar ale celor de o sectă politică cu el. Dar' până eri-alaltăieri nu era escroc și pungaș, ci era amicul intim al tuturor kossuthistilor, era prietinel chiar și al lui Kossuth Ferencz, care l'a recomandat la timpul seu cu cea mai mare căldură alegătorilor din Csongrád, cari l'au și onorat cu mandatul de reprezentant al lor în dieta țerii.

Acest Dienes, astăzi fugariu, escroc și pungaș, a fost deci în timpul nu prea îndepărtat legiuitoriu în sfatul țerii și totodată sentinela pe lângă moralitatea publică, ca șefredactor al ziarului „Független Magyarorszag”, organ de publicitate la care colabora și Kossuth Ferencz.

Și acest Dienes, fostul stilp al partidului kossuthist, fostul legiuitoriu și moralisatoriu, — care a scris și o carte despre apărarea cu armele a „onorei private”, — astăzi însă fugariu, escroc și pungaș: având în buzunari banii storși de la contele Szapáry, asupra cui și-a aruncat mréja pentru a l'atrage în apele sale? Asupra intimului seu amic Papp Zoltán, și asupra altui amic, tot intim, asupra lui Nessi Pál. De ce? Pentru-că le-a cunoscut partea cea slabă. Despre Nessi știa că a defraudat, despre Papp Zoltán știa că a primit bani pe cari nu i-a dat la locul destinației, și că a primit bani de la un consul de la Viena pentru-ca să 'i esopereze o decorație (tote acestea le-a spus Dienes în declarațiuni publicate prin gazetele magiare și în scrisori adresate comisiunii parlamentare); cu un cuvânt, știa că sunt „omeni de afaceri” amândoi. Și Dienes conta sigur la intrarea lor în hora corupției, pentru-ca apoi, putend arăta rezultate reale pe terenul învingerii obstrucțiunii cu bani grei, să

potă storce sume cu atât mai mari de la credulul contele Szapáry, spre continuarea campaniei de „desarmare”.

Și cine sunt acesti domni: Nessi Pál și Papp Zoltán? Membri ai partidului kossuthist, amici ai domnului Kossuth Ferencz, astăzi earăși president al acestui partid. Membri deci ai partidului, în numele căruia Kossuth a provocat pe ministrul-president să 'și părăsească locul, pentru-că asupra șefului de guvern nici umbră de bănuieală nu e permis să cadă, că ar putea re-curge în luptele cu opoziția parlamentară la arme neloiale și incorecte!

Ei bine, să întorcem acum moneda. Despre ministrul-president s'a dovedit că n'a folosit arme incorecte. Dar' s'au dovedit despre membri din partidul dlui Kossuth, despre amici de ai sei, lucruri cu mult mai incorecte de-cât acelea cu cari prim-ministrul țerii era numai bănuie. Și cum membrii parlamentului încă au să fie corecți în făptuirile lor, chiar mai corecți și de cât guvernul, pentru-că ei stau de asupra guvernului, pe care datorință au să 'l controleze, ca să nu depășească de pe calea bună și morală: întrebăm pe dl Kossuth Ferencz, că mai au loc în partidul seu și preste tot în parlamentul țerii amici de ai sei compromiși acum atât de mult? Da, ori ba? Ear' despre opinia publică, din țără și din străinătate, presupunem și suntem siguri că 'și va pune altă întrebare: ore numai Dienes, Papp Zoltán și Nessi Pál, — dintră membrii partidului kossuthist, — sunt așa cum i-a scos la ivelă ancheta parlamentară, deschisă în chestia mituirilor, ori apoi mai sunt și alții? Și n'ar strica, dacă domnul Kossuth, care po-sază față de guvern pe supracorectul, încă și-ar pune întrebarea acésta și ar căuta să 'și dea răspuns liniștitor. Pentru-că un lucru e cert: din afacerea acésta scandalosă, nu guvernul, cum se făcuse planul, ci partidul kossuthist a eșit bătut și grav rănit.

La Ischl.

Mercuri după amiazi membrii guvernului s'au întrunit în consiliu de ministri, care a durat mai multe ore. După terminarea consiliului, prim-ministrul țerii, contele Héderváry, a plecat la Ischl, pentru a face raport Maiestății Sale despre situația politică și parlamentară din țără. Unele gazete magiare vreau să știe, că șeful guvernului ungar a fost citat la Ischl. Combinațiunile ce se fac pe tema mergerii contelui Héderváry la Ischl sunt următoarele: Guvernul își va da demisia, după-ce prim-ministrul Héderváry s'a convins, că nu poate face pace în parlament cu observarea formelor legale. Guvernul, în cas că nu 'i va fi primită demisiunea, va face propunere Maiestății Sale pentru disolvarea parlamentului și în acésta stare de ex-lex a țerii. Guvernul va propune Maiestății Sale acordarea unora dintre pretensiunile naționale ale opoziției. Că din aceste combinațiuni care e cea mai aproape de adevăr, se va vedé în curând.

Papa Pius decimus.

Giuseppe (Iosif) d'al Sarto, nou alesul papă și-a luat nume Pius al X-lea (Pius IX a fost antecesorul lui Leo XIII).

Referitor la alegerea ziarului „Giornale d'Italia” raportéză din isvor demn de încredere următoarele: La votarea primă (de Sâmbătă) Rampolla căpétase 24 voturi, Gotti 17, Sarto 5, Vanuteli 4, Capecelatro și Di Pietro câte 3, Oreglia 2, Agliardi, Segna, Portonova și Sapuli câte 1 vot. Sâmbătă séra, la a doua votare Rampolla a căpétat 29 voturi, Sarto 10, ear' ale lui Gotti și ceilalți candidați au scădut. Luni dimineța Sarto căpétase 27 voturi, Rampolla 24. Luni séra 35 voturi întrunise Sarto, ear' celelalte se împărțiseră pentru Rampolla și alții. La ultima alegere Sarto a căpétat 50 voturi, Rampolla 10, Gotti 2 (totalitatea voturilor era 62).

FOIȘORĂ

Dan căpitan de plaiu.

De I. Manliu.
(Urmare).

Pe o năpste ca acésta, ce plăcută e călătoria în tovarășie! Ochii călătorilor se îmbată de plăcerea mărețelor priveliști ale naturii. Inima simte cu totă puterea plăcerea vieții. Din vîzduhul liniștit se coboră și se înșiră înaintea imaginațiunei lor atâtea chipuri iubite! Ei rid, cântă și glumesc și 'și spun atâtea amintiri, atâtea doruri din trecut, din lumea umblată de dinșii! Pretutindenea în natură ochii lor ved frumseță, armonie, poezie. Dan și Ursan însă n'aveau nici vreme, nici plăcere, ca să admire frumsețile unei nopți atât de fermecătoare; ei sburau tăcuți la luptă, caii lor înșii înțelegeau că stăpânii lor fi duc la primejdie. Altă dată ei auđiau vocea de mângăere ori de îndemnare a stăpânilor, și asta le făcea bine! Acum însă stăpânii tăceau, și tăcerea și sgomotul înfundat al copitelor, care străbătea liniștea nopții, fi spăimânta, și dinșii sburau pe întunec ca gonii de duhuri necurate. Dan și Ursan nu

'și vorbiau; în gândul lor ei se vedeau în mijlocul luptei lovind, tăind, omorînd. Ca două năluci îngrozitoare străbăteau ei prin mijlocul unei nopți atât de frumoasă, ca două umbre uriașe, cari se ivesc pentru o clipă într'un loc și ca fulgerul se fac nevădute, pentru a se arăta earăși în zarea depărtată. Capul le ardea în văpae, și sângele le ferbea în vine. Ochii lor încruntați erau ca împănjenati de un vîl negru; tôte li se păreau posomorîte. Pare-că natura însa și zăcea mîrtă sub giulgiul negru al morții. Plopii de pe lângă rîuri, șirele de snopi din câmp și stîncă din rîpă, și copacii din pădure luau forme ciudate! Li-se păreau niște uriași, niște smei ori demoni amenințători. Alba și blînda lumină a lunei li-se părea roșiatică și turburată. Luna însă 'și avea fața galbenă ca de mort.

Inaintea ochilor vedeau roșu, vedeau lacuri de sânge. Ei nu mai sîmneau a omeni, ci a niște tigri, cari sunt gata să sfășie, să 'și înfigă dinții și ghiarele în carnea prădăi lor.

Cloșca cu puii era sus pe ceriu și carul cel mare se întorsese cu oiștea în jos, când cei doi gróznici călători ajunseră la marginea unui colnic. Caii, plini de spumă, începură a

se neliniști; mișcau din urechi și nechezau asurđitor. „Oprește, tată Dan”, zise Ursan încet, „caili simt ceva; mi-se pare și mie că aud un sgomot depărtat”.

Amândoi se deteră jos de pe cai și se aplecară cu urechia la pămînt. În adevăr un sgomot surd și năbușit de pare-că eșia din fundul pămîntului, ajunse până la urechile lor. Pămîntul se mișca ca de un cutremur. „Hoții sunt pe aproape, Ursane”, — zise Dan, — „de acum cu băgare de seamă, căci în curînd se începe ospéțul”.

Stelele se stingeau una câte una, și la răsărit se ivi lucéfarul pe ceriul ce începă să se albéască, când cei doi călători ajunseră în vîrf colnicului. La spatele lor luna roșie ca sângele se ascundea ușor pe după marginea câmpiei.

Ei se opriră o clipă aci și se uitară spre partea Nistrului.

Ce îngrozitoare priveliște!

Frumoasă tără ce se întinde pe lângă malul drept al Nistrului e în flacări. Ard satele, ard pădurile, arde recolta bieților Români, strînsă cu multă sudore. Uriase limbi de foc se înalță din tôte părțile, furióse, spre ceriu, aruncând din gura lor lungi și groși nori de fum. Scînteile pluteau pe ceriul roșu ca o

mare de stele călătore. Munții din depărtare sunt luminați de o zare roșie, care te înfîoră. În zarea focurilor o priveliște ce 'ți înghiéță inima se desfășură înaintea ochilor lui Dan și Ursan. Ved călcări de Tătari cu haine lungi și cu căciulițele înalte alergând ca niște demoni în tôte părțile, uci-gînd și jefuind. Pare-că iadul și-a vîrsat preste frumoșa Moldovă tôte glótele necurate cu tótă urgia. Femei cu copii în brațe și cu pîrul despletit fug țipînd cu gróză dinaintea furiei Tătarilor. Ici un bătrîn cu pîrul alb, pe care piciorul șovăitor nu 'l poate mîntui de furia călăilor, își ridică mîna slabă, ca să se apere! Cade sîrmanul, înjunghiat de iata-ganul sîlbaticului tatar. Capul lui se rostogolește în țărînă și pletele lui cărunte se umplu de lut și de sânge. Colo o mamă cere barbarului milă pentru micuțul ei copil, pe care îl ascunde la sîn; dar' tătărul nu știe de milă: sulița lui înfige în pămîntul dintr'o dată și pe copil, și pe mamă. Cățiva bărbați și copilandri se încaeră la luptă cu Tătarii sub păreții caselor fumegate, dar' copileșii de numărul înzecit al Tătarilor, cad măcelăriți sub sîcurile lor.

(Va urma).

Constatându-se apoi că votarea s'a făcut în regulă, cel mai bătrân dintre decanii-cardinali a întrebat pe alesul: „*Acceptas-ne electionem in summum pontificem?*“ (Primești alegerea ta de papă?). Nou-alesul a răspuns, că nu e vrednic de așa înaltă dignitate, dar' are încredere în Dumnezeu, care a îndreptat asupra persoanei sale voturile colegiului, că l' va ajuta să devină vrednic. După acest răspuns decanul a întrebat: „*Quo modo vis vocari?*“ (În ce chip vorești să fii numit?). Nou-alesul a răspuns: *Pius decimus* (Piu al X-lea).

Îndată după acest răspuns au fost delăturate baldachinele de la toate fetele conclave, lăsându-se sub baldachin numai al nou-alesului. Apoi toți cei prezenți au înghenunghiat în fața papei, spre a primi prima binecuvântare de la el. După aceea, *Piu X*, însoțit de doi cardinali, de secretariul conclavei și de conclaveiștii sei s'a retras în sacristia mică al capelei santine, să îmbrace vestmintele de papă. Reîntors în capelă, a luat loc pe „sedea gestatoria“ așezată în fața altariului și a primit prima „adorare“ a colegiului ca semn de supunere și ascultare: unul câte unul cardinalii au înghenunghiat înaintea papei, i-au sărutat piciorul și mâna, apoi ridicându-se l'au sărutat pe ambele părți obrazului, la ce papă i' îmbrățișa și săruta. După cardinali au urmat la sărutarea piciorului conclaveiștii, apoi noul papă s'a retras în apartamentele sale să odihniască.

La 11 ore și 40 minute în piața Sf. Petru au sosit trupe militare, ca să țină cordon și să dea onorurile prescrise. În același timp balconele externe ale catedralei au fost acoperite cu covore, ear' în cel din mijloc a fost pusă o cruce mare. Cardinalul Machi, însoțit de amployații ceremoniali apare în balcon; trupele prezintă arma, ear' cardinalul vestește cu voce înaltă: „*Annuntio vobis gaudium magnum, habemus papam eminentissimum et reverendissimum dominum cardinalem Iosephum Sarto, qui sibi nomen imposuit: Pius decimus*“. Publicul erupse în aclamațiuni, clopotele tuturor bisericilor umplu văzduhul cu sunetul lor, ear' vestitoriul se retrage din balcon.

La 12 ore și 10 minute apare în balcon *papa* în ornate de gală și împarte poporului binecuvântare.

După amiazi *papa Piu X* a primit în capela sextină „adorarea“ a doua din partea colegiului, în timp ce corul cânta imnul „*Ecce sacerdos magnus*“. Au urmat apoi recepțiunile până la 7 ore seara, după cari *papa* s'a retras în apartamentele provisorie, în cari va locui până la deschiderea saletor lui *Leo XIII*, acum sigilate.

După cum e informat ziariul „*Tribuna*“ (Roma) *incoronarea papei se va face poimâne* (9 August st. n.).

Emblema noului papă are în partea de-asupra un leu, ear' în cea de jos o ancoră și funie de jumătate lăsată în apă. S'a împlinit deci profeția abatelui Ioachim (născut în Calabria la 1140), care profetise, că după *Leo XIII*: „*funis de litore venit*“ (vine funia de la malul mării).

Cât pentru cunoștința de limbi a noului papă se spune, că afară de latina și italiana (în dialect venețian) *nu știe nici una, ceea-ce însă — credem noi — nu l' va împedeca întru a fi papă bun și vrednic.*

Cu 1 Iulie st. v. s'a deschis nou abonament la ziarul nostru, pe jumătatea a doua de an, cu prețurile indicate în fruntea foii, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre. Rugăm totodată pe vechii noștri abonați să recomande prețurile abonare ziarului nostru în cercurile cunoștințelor lor. Abonații în întârziere cu abonamentul pentru trecut sunt rugați a-l achita cu grabire.

De la Asociațiune.

(Fine).

Sedințele.

În cursul anului 1902 comitetul central a ținut 19 sedințe, 12 ordinare și 7 extraordinare, în cari a luat toate dispozițiile necesare pentru executarea deciziunilor adunării generale, pentru administrarea fondurilor și fundațiunilor Asociațiunii, și a supravegheat activitatea despărțimintelor, cum și școala civilă de fete, dând totodată atențiunea cuvenită bibliotecii și înființându-i muzeu etnografic.

Încă la începutul anului, ce ne preocupă, s'a retras de la postul său fostul cassariu al Asociațiunii, dl. Leontin Simonescu. În locul d-sale comitetul central a ales pe dl. Ioan Vătășan, contabil la institutul de credit „Albina“. Mai târziu s'a retras și fostul controlor, dl. Ioan Crețu. Agendele controlorului au fost încredințate dlui Nicolae Togan, care e totodată și bibliotecariu al Asociațiunii.

De la ultima adunare generală încôce au dimisionat din comitet d-nii: Ioan Crețu, din cauză de morbo, și Dr. Augustin Bunea, fără motivare. Onorata adunare generală va binevoi a se pronunța la locul său asupra acestor două demisiuni din urmă.

Membrii Asociațiunii.

În prezent Asociațiunea are 1519 membri, după categorii: 1. membri onorari (în viață) 6; 2. membri secțiunilor 27; 3. membri fondatori (în viață) 79; 4. membri pe viață 215; 5. membri ordinari 1192.

Față de anul trecut un minus de 61.

Averea Asociațiunii.

Averea fondului general la finea anului 1902 a fost de 305,982 cor. 72 bani, mai mare de cât în anul trecut cu 18,797 cor. 02 bani. Conform unei hotărâri și în 1902 s'a amortizat din valoarea realităților Asociațiunii suma de 2092 cor. 92 bani. Întregă averea, ce comitetul central administrează, a fost la același termen de 579,213 cor. 02 bani, cu 36,648 cor. 76 bani mai mare de cât în anul trecut. Așa dar' se poate constata creștere atât la fondul general cât și la celelalte fonduri și fundațiuni ale Asociațiunii. Alte detalii se pot vedea în raportul cassariului.

Biblioteca Asociațiunii.

A. Biblioteca proprie. Conform inventariului, biblioteca Asociațiunii la finea anului 1902 a numărat 4237 opuri în 5900 tomuri, 4552 broșuri și 22 harte, față cu 4115 opuri în 5783 tomuri, 4413 broșuri și 22 harte de la finea anului 1901; prin urmare biblioteca s'a sporit în decursul anului 1902 cu 122 opuri în 117 tomuri și 139 broșuri.

B. Depozitul de cărți menite spre vindzare parte în favorul fondului general al Asociațiunii, parte unele în favorul școlii civile de fete a Asociațiunii, și altele destinate a se distribui de aici gratuit, numără 40 publicațiuni în 3834 tomuri și 7802 broșuri.

Biblioteca proprie s'a sporit și în anul expirat mai ales în urma relațiilor de schimb legate cu diferite societăți științifice și literare din patrie, prin publicațiunile trimise de Academia magiară din Budapesta și de Academia română din București, apoi prin donațiunile făcute de dl. Dr. At. Marienescu și unii autori. Prin cumpărare biblioteca s'a sporit cu 22 opuri în 21 tomuri și 5 broșuri.

Depozitul de cărți s'a sporit în anul 1902 cu 12 publicațiuni, între cari merită specială amintire donațiunea dlui Teodor V. Păcășian, care a pus la dispoziția Asociațiunii 6 din publicațiunile sale preste tot în 551 exemplare în scopul de a se distribui gratuit bibliotecelor populare. De altă parte depozitul de cărți a scăzut în decursul anului 1902 cu 410 tomuri și 1505 broșuri, dintre cari 386 tomuri și 896 broșuri parte s'au distribuit cu ocaziunea adunării generale din anul trecut, parte s'au dat pentru bibliotecile populare ale Asociațiunii, ear' 24 tomuri și 609 broșuri s'au vîndut.

Despărțimintele.

Cele mai multe despărțiminte și-au continuat activitatea în felul obicinuit. Un nou avânt nu putem constata. Dar' ori-cât de modestă ar fi activitatea unui despărțiment, considerat în particular, activitatea tuturor despărțimintelor dă o lucrare culturală considerabilă.

39 despărțiminte au ținut adunări, întruind la un loc fruntași și popor, toate în

localități diferite, pe un teritoriu ce începe la Brașov și se urcă la Baia-mare, de aici merge la Oradea-mare, coborându-se până la Panciova, vestind pretutindenea, că este o cultură românească, pe care trebuie să o îmbrățișăm, căci ea este garanța viitorului nostru.

În anul ce ne preocupă au ținut adunare cercuială despărțimintele: Abrud-Câmpeni, Agnita, Beiuș, Bistrița, Blaj, Bocșa, Bran, Brașov, Cluj, Cohalm, Dej, Deva, Dobru, Făgăraș, Hațeg, Hida-Huedin, Lipova, Ludoș, Lugoj, Mediaș, Mociu, Năsăud, Oradea, Oravița, Panciova, Orăștie, Oșorhei, Reghin, Sătmăr, Sebeș, Seliște, Sibiu, Sighișoara, Simleu, Timișoara, Turda, Vêrșet. În cursul anului s'au reactivat despărțimintele Alba-Iulia și Zernești.

Nu au ținut adunare generală despărțimintele: Brad, D.-S.-Mărtin, Mercurea, Sânmiclăușul-mare și Treiscaune-Ciuc; au funcționat însă. Așa dar' în total au funcționat 44 despărțiminte.

Nu au dat semne de viață despărțimintele Caransebeș și Torac.

În despărțimintele: Beiuș, Bistrița, Blaj, Bocșa, Brașov, Cluj, Oravița, Sibiu, Timișoara și Vêrșet, s'a distribuit un număr considerabil de cărți folosite; în despărțimintele: Lipova și Mociu s'au abonat foi populare în mai multe exemplare și s'au distribuit în mod gratuit; despărțimentul Lugoj a tipărit pe spesele sale trei broșuri de cuprins popular; despărțimintele Bocșa, Brașov, Ludoș, Mociu și Timișoara au votat mai multe ajutoare pentru școle lipsite, despărțimentul Reghin pentru a se cumpăra cărți de școală; în despărțimintele Beiuș, Bran și Seliște s'au aranjat expozii locale; în despărțimintele Beiuș, Bistrița, Bran, Mociu și Seliște s'au dat premii pentru lucrări manuale, grădinarit pomărit și pentru o disertație de cuprins economic; în fine despărțimintele Cohalm și Panciova cu conferit câteva ajutoare la învățarea de meserie.

Conform datelor ce ne stau la dispoziție, constatăm, că despărțimintele Asociațiunii au 84 agenturi și 97 biblioteci. Bibliotecile cele mai multe sunt ambulante. Numărul cărților, din care se compun, nu l' putem spune, lipsindu-ne datele necesare din câteva despărțiminte.

Comparând activitatea și organizarea despărțimintelor și numai cu trecutul mai recent, putem afirma că o îndreptare spre bine se arată pe întregă linia.

Școala civilă de fete.

În anul școlar 1902/3 școala civilă de fete a fost cercetată de 98 eleve (cu 6 eleve mai mult de cât în 1901/2), anume în cl. I 21, în cl. II 22, în cl. III 25 și în cl. IV 30. Afară de acestea au mai frecventat cursuri practice încă 9 eleve, absolvente de școală civilă. În internatul școlii au fost adăpostite 70 eleve, cu 13 mai multe de cât în anul școlar trecut; 5 eleve interne au frecventat școala elementară a „Reuniunii femeilor române din Sibiu“.

Cu finea anului școlar 1901/2 a trecut la pensie învățătoarea dna Eugenia Moga n. Trifu. În postul vacant comitetul central a ales pe dl. Vasile Stan, candidat de profesor; acesta însă după un serviciu de o lună de zile, primind alt angajament s'a retras. În postul devenit din nou vacant a fost numit în mod provisor dl. Ioan Borcea, candidat de profesor.

Postul de învățătoare suplentă nici în anul școlar curent nu s'a putut întregi. Comitetul a angajat deci pentru încă un an pe doamna Maria Pop și Maria Muciu.

Mersul instrucțiunii a fost supravegheat de vice-presedintele Asociațiunii în calitate de delegat al comitetului central.

Esamenul de finea anului a oferit ocaziune tuturor a se convinge, că instrucția a urmat în cadrul planului de învățământ și a dat rezultate pe deplin mulțumitoare.

Secțiunile științifice-literare.

Secțiunile științifice-literare își vor ține sedința plenară din est-an — în conformitate cu dispozițiunile regulamentului lor — abia la 14 Iulie a. c., și astfel la încheierea acestui raport general activitatea lor din anul trecut încă nu pôte fi apreciată.

Rămâne deci, ca Onorata adunare generală să se informeze asupra acestei chestiuni din raportul care se va prezenta separat asupra activității secțiunilor în sedința festivă a acestora.

Propuneri.

Înaintăm acest raport și aclusele sale cu rugarea, ca Onorata adunare generală să bine voiască:

1. a lua spre știre raportul general pentru anul 1902;

2. a da expresiune condolenței sale pentru membrii decedați de la ultima adunare generală încôce;

3. a se exprima asupra dimisiunilor din comitetul central, eventual a întregi locurile vacante;

4. a examina și aproba proiectul de regulament de cassă și normativul fondurilor și fundațiunilor Asociațiunii;

5. a exprima mulțumită institutului „Albina“ pentru bunăvoința ce arată, administrând averea Asociațiunii în mod gratuit, și dlui Andrei Cosma pentru serviciile ce a prestat Asociațiunii prin aranjarea succesiunilor lui George Filip și Dr. N. Nichita;

6. a da absolutoriu pentru socotelile anului 1902; și în fine

7. a aproba proiectul de buget pentru anul 1904.

„Agitațiuni contra băncilor noastre.“

Sub titlul acesta publică „*Revista economică*“ în numărul din urmă un articol bine motivat, pe care l' reproducem în întregime după cum urmăzează, notând, că articolul a eșit din condeiul dlui C. Popp, funcționar la „Albina“, centrala din Sibiu.

„În timpul din urmă, — scrie dl. C. Popp, — și mai cu seamă de la alegerea deputatului național Dr. Aurel Vlad încôce, băncile noastre, și în special primul nostru institut financiar (*Albina*), a început a forma din nou obiectul de preocupare a presei șoviniste magiare din țară. După obiceiul din trecut presa această, lipsită de orice scrupul când este vorba de vre-o instituțiune nemagiară, caută toate mijlocele pentru a discredita băncile românești în fața publicului magiar, prezentându-le ca tot atâtea cuiburi de agitațiune contra patriei și a hegemoniei magiare și drept instituțiuni create de-a dreptul pentru ruinarea economică a elementului magiar. Se atribuie băncilor noastre, cu o consecvență demnă de o cauză mai bună, tendințe, ce nici când nu le-au avut, și se răspândește asupra lor în publicul neorientat cele mai sfruntate neadevăruri, numai și numai pentru a abate de la ele clientela magiară, după care de altcum băncile românești, precum se știe, nu umblă și n'au umblat nici odată, și care dacă totuși preferă a 'și acoperi trebuințele de credit la „bănci valache“, o face această fiindcă s'a convins în nenumărate casuri, că aici întimpină mai multă bunăvoință și aci este mai puțin exploatarea, de cât chiar la institutele în favorul cărora se trage clopotul într'o dungă contra băncilor românești.

Pentru-ca cetitorii noștri să vadă cu câtă răutate se scrie despre băncile noastre și cât de mult întunecă și deformează șovinismul înfierbântat adevărata stare a lucrurilor, iată un specimen din „*Magyar Világ*“ din B.-Pesta. Sub titlul „*Oláh pénz*“ („Bani valachi“) ziarul acesta după ce atrage atențiunea publicului magiar asupra muncii de sobol, ce ar săvârși-o băncile naționalităților pe terenul economic, în timp ce Magiarii se ocupă exclusiv numai cu chestiile politice de la ordinea zilei, continuă cum urmăzează:

„Să luăm numai Ardelul. Acolo se află 39 de case de păstrare de ale naționalităților. Toate românești și săsești.

Bani i-au trebuit micului econom magiar totdeauna și i-au dat. Banca magiară încă dă bani, dar' nu atâția ca o bancă a naționalităților. Pe când banca hipotecară magiară dă împrumut până la $\frac{2}{3}$ a ipoteci, pe atunci „Albina“ dă până la $\frac{1}{4}$ a valorii, ba dacă rezultatul este sigur, dă împrumut până la valoarea întregă a ipoteci. Debitorul plătește pentru împrumut 5% nominal, și când vrea să ridice bani se bucură, iubilează chiar, cât de ieftin capătă împrumutul.

Dar' se trezește curând bietul de el, atunci când ridică banii.

Căci „Albina“ nu bani îi dă, celui ce se adresează la ea, ci hârtii, scrisuri fonciare. Ear' scrisul fonciar este o hârtie curioasă; este tipărit pe el, că valorează 100 fl. și totuși nu capeți pentru el mai mult de cât 94 fl. La fie-care 100 fl. datoratul perde 6 fl., la 1000

fl. 60 și la 10,000 fl. deja 600 fl. Mai plătește el și altceva. „Albina“ nu stă de vorbă cu nimeni de-a dreptul, ea are agenți. Agentul mijlocește împrumutul și primește pentru acesta 2—3%. Dar „Albina“ nu are încredere nici în agent, ci trimite la fața locului pe funcționarii sei proprii, și nici nu unul, ci doi prețuitori, un funcționar superior și un scriitoriu, spre a prețui și măsura pământul și a cerceta cam în cât timp va pute pune „Albina“ mâna pe pământul respectiv. Plătește datoratul și speșele acestea și după ce s'a făcut și acesta și s'a întabulat datoria, mai subscie pe de-asupra și o cambie. Când apoi își face socoteala, se vadă cât a cerut și cât a primit, ajunge la tristul rezultat, că interesele nu sunt 5% ci 15%.

Politică curată, politică sigură. Proprietatea fonciară nu aduce astăzi nici 8%, de unde va fi deci economul în stare să plătească 15%? Timpul trece, după érnă vine primăvara, după primăvară vară; economul nu plătește fiindcă n'are de unde; vine scrisoarea cu sigil, despre cambia împrumutată și de multe-ori deja la rata primă recolta o ia „Albina“.

Și așa merge acesta mai departe. „Albina“ cumpără pământul și ajunge stăpână, stăpână înfricoșată, căci a ei este pământul și ai ei și banii.

Politica „Albinei“ este chestiunea sēcuiască. De aceea ne bucurăm de salutara acțiune inaugurată de banca „Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja“, pentru a scote din ghiarele bancilor valache și săsești pe proprietarii sēcui încăreți cu datorii.

În loc de bani valachi, bani magiari. — Câte aserțiuni, atâtea neadevăruri.

Este știut și recunoscut, că tocmai băncile românești și săsești sunt acelea, cari proced mult mai scrupulos la acordarea împrumuturilor ipotecare, de cât d. es. băncile magiare, căci scopul lor nu este atât a face cu tot prețul afaceri bune și multe, ci mai cu sēmă a 'și plasa capitalurile disponibile cât mai sigur. În special „Albina“ a cerut până de curând acoperire *triplă* pentru împrumuturile sale ipotecare și numai în timpul mai nou acorda la realități de câmp împrumuturi până la 1/2 a valorii ipotecelor. Aserțiunea, că ar acorda în anumite cazuri împrumuturi până la întreaga valoare a ipoteci, este o absurditate.

Împrumuturile ipotecare ale „Albinei“, este drept, se dau în scrisuri fonciare, dar cursul acelora este fixat moderat, cu 98, va să zică debitorii primesc de fie-care 100 cor. 98 cor. și nu numai 94 cor. precum se susține în mod tendențios în articolul ce ne preocupă. Cu 94 și 96 cor. își calculează scrisurile fonciare, pe cât știm noi, unele bănci budapestane, cari pentru interesele mai scădute cu cari acorda împrumuturile lor, caută rebonificare în diferența de 4—6% ce o încasază ca dierință de curs.

Alt neadevăr sfruntat este, că „Albina“ acorda împrumuturile sale numai prin intervențiunea agenților sei cari primesc separat o provisiune de 2—3%, ba că se esmit chiar funcționari pe speșele pențiilor pentru a prețui realitățile oferite drept ipotecă. Adeverat este, că cereri de împrumuturi ipotecare pōte înainta la „Albina“ fie-cine, ba „Albina“ trimite chiar gratuit și franco la adresa pențiilor toate tipăriturile de lipsă pentru cerere, care dacă este instruată în ordine și ipotecă oferită garantază împrumutul cerut, conform regulamentului, se resolvă direct la petent. Intervențiunea bărbatilor de încredere ai „Albinei“ este numai facultativă și pentru lucrările lor acești bărbati de încredere primesc taxe anumite, fixate destul de moderat din partea direcțiunii. Se esmit, este drept, la împrumuturi mai considerabile și cu învoirea prealabilă a pențiilor câte odată și organe speciale din partea institutului, pentru a constata valoarea realităților oferite drept ipotecă, dar lucrul acesta îl face și trebuie să 'l facă ori-ce institut solid, care nu voeste să 'și plaseze capitalurile în mod ușuratic și cu risic.

În fine este o calumnioasă tendențioasă, că „Albina“ ar asupri pe debitorii sei și ar căuta să 'i aducă la sapă de lemn, căci toți cei-ce au avut vre-odată legături de afaceri cu institutul acesta, vor pute documenta tocmai contrariul, că „Albina“ este deosebit de îngăduitoare și culanță față de clientela sa, fără deosebire dacă aceea este românească ori

de altă naționalitate, de o culanță, care câte-odată i-a cauzat chiar perderi.

Nu chestiunea sēcuiască este politica „Albinei“, ci politica ei este, cea circumscrisă în § 1 al statutelor sale: „a procura locuitorilor țerii, mai ales poporului țeran agricol, capitalurile și creditele necesare și a deștepta spiritul de economie“, lucruri cari caută a le promova din toate puterile sale, pe căi cinstite și fără gânduri rezervate.

NOUTĂȚI

M. Sa regele Carol al României sosește mâine (8 August n.) la Viena împreună cu regina. De acolo regina va merge la Neuwied, spre a petrece acolo restul verii, ear regele va merge la Ischl, unde va fi oșpele M. Sile împăratului și rege al nostru timp de două zile. După aceea va călători la Gastein.

Primiri la pedagogie. În ședința de eri consistoriul a primit la cursul prim pedagogic în seminarul „Andreian“ 19 aspiranți, cu studii pregătitoare: 14 abs. de 4 cl. gimnaziale, 2 abs. de 4 cl. reale și 3 abs. de 4 cl. civile. Lista primitorilor e următoarea: Ioan Adam, Dumitru Braeua, Leonte Canjea, Ioan Comșa, Ioan David, George Dragoș, Constantin Furtună, Cornel Chișu, Nicolae Haneș, Constantin Iosof, Valer Jeican, Dumitru Menașe, Adam Popovici, Ioan Popovici, Nicolae Opriș, Stanciu Stroia, Lazar Suciu, Aurel Todoruș și Constantin Trifa.

Demisiunea ministrului croat. Maiestatea Sa Monarchul nu a primit demisiunea ministrului croat *Dr. Tomasici*, ci l'a poftit să rămână la postul său.

Pentru cei cari merg la Ocna. Direcția (üzletvezetőség) din Cluj a căilor ferate face cunoscut, că pentru circulațiunea dintră Sibiu și Ocna (până la scalde) a introdus deja cu începere de la 1 August încă două trenuri de persoane (nr. 7305 și nr. 7306), ambele având cl. II și III, cari vor circula între aceste două stațiuni până la 15 Septembrie. Trenul nr. 7305 *pleacă din Sibiu* la 7 ore 20 m. dimineața, din fabricul Sibiului la 7-24, din Șura-mică (halta nr. 22) la 7-35, din Ocna la 7-48, *sosind la scaldele Ocnei* (halta nr. 19) la 7 ore și 53 m. dimineața. Trenul nr. 7306 *pleacă de la scaldele Ocnei* spre Sibiu la 7 ore 53 m. dimineața, din gara Ocnei la 8-08, din Șura-mică (halta nr. 22) la 8-12, din fabricul Sibiului la 8-22, *sosind în gara Sibiului* la 8 ore și 26 minute.

Din Macedonia. Agența „Havas“ (Paris) publică o telegramă din Salonic, de cuprinsul că Duminecă noaptea insurgenții au distrus cu dinamită raliile căii ferate la gara Ecsisi, ear' la gara Banița au dat foc unei case, au ridicat raliile și au tăiat sirmele telegrafului. Numeroase bande au început de nou să dea semne de viață.

† Preotul Iosif Drugociu, paroch în Hurez (tractul Făgăraș), în urma unei crime scârnavă a încetat din viață, după serviciu de 17 ani în via Domnului, lăsând orfan 6 copilași împreună cu mama lor. Tragica întâmplare ni-o descrie un preot coleg al repositului astfel:

„Iosif Drugociu, fratele nostru e pomenit din somnul vieții obositoare prin cel mai măriror copil George, că țigani corturari, în drumul lor spre țirgul Recei fi fură din otava frumosei livadii, ce o avea repositul în capul satului în vecinătatea drumului. Îndată alergă la livadiile dimpreună cu vigiliile de hotar, și apropiindu-se de căruța hoțului lângă care zăceau 2—3 furcōie din otava furată, acesta strigă — și un alt țigan vine pe neașteptate de la altă căruță ce urma, și cu o repeziune teribilă tocă în cap pe preot în partea dreaptă a ochiului, băta ferecată își face loc cu colțul în formă de ciocanel pe lângă ochiul, tēmpla se crepă, ear' fratele nostru ca lovit de trāșnet cade pe spinare. Încă 20 de ore în agonie și bietul preot a trecut la cele eterne“...

Înmormântarea s'a făcut Marți (4 August n.) prin 12 preoți în frunte cu protopresbiterul tractual, Iuliu Dan, și în prezența unui imens public, venit de prin toate comunele din jur să dea ultimul onor preotului trecut la cele eterne întră împrejurări atât de tragice.

Ucigașul, împreună cu tovarășii sei în vagabundaj a fost prins de gendarmi și dat în grija tribunalului din Brașov. Ce folos însă pentru vēduva și orfanii repositului, căci ori-cât de aspră osândă va căpăta ucigașul, acei 6 copilași tot nu vor recăpăta pe tatăl lor!

Demisia contelui Szapary din demnitatea de guvernator al orașului Fiume a fost primită din partea M. Sale, cu datul din 2 August n.

Mănăstirea Agapia din România a ars cu desēvēșire Marți noaptea. Focul a luat naștere de la bucătaria infirmeriei, și alimentat de un vânt puternic a cuprins în curēnd toate casele, împreună cu biserica principală, care a ars aproape întrăgă. E mănăstire de călugărițe, în care erau adăpostite preste 300 de maice.

România — la congresul geologic. În Septembrie se va ține la Viena congres internațional de geologie. La acest congres România va fi reprezentată prin profesorii Gr. Stefanescu, L. Mrazec, Dr. Munteanu-Murgoci și Popovici-Hațeg.

Ducele de Abruzzo, unchiul regelui Victor Emanuel III. al Italiei, care acum sunt doi ani se re'torsese din expediția întreprinsă la polul nordic, pe la mijlocul lunii viitoare va întreprinde călătorie în jurul pământului, asemenea în scop de explorări științifice, cum fusese și expediția la polul nordic. Ducele va face călătoria cu vasul de război „Liguria“.

Boris a scăpat! În numărul de Marți daserăm știre, că *Boris Sarafov*, presidentul comitetului macedo-bulgar, în socotela căruia se află asasinarea profesorului Mihăileanu și conspirația plănuită contra vieții regelui României, zilele trecute a fost în Ungaria, și că la avizul guvernului României guvernul nostru a dat contra lui ordin de arestare. Cum raportează acum ziarele din Budapesta, Sarafov în zilele din urmă a fost în Panciova, a colectat bani pentru comitetul său, dar' simțind că e urmărit a trecut în Serbia.

Petrecere în Seliște. Tinerimea română din Seliște aranjază în 9 Aug. st. n. o petrecere de vară. Locul petrecerii este *Nedudul*. Venitul curat e destinat pentru înfrumșetarea pavilionului de dans din loc. La cas de timp nefavorabil, petrecerea se va ține în pavilionul de dans. În paușă tinerii din loc vor juca „Bătuta și Călușerul“.

Victimele tuberculozei. Conform raportului făcut în ministeriul de interne, bōla tuberculozică (oftica, bōla sēcă) a secerat în anul trecut 70.731 vieți de om. Statistica pe Maiu a anului curent încă dă sēmă de numeroase victime ale tuberculozei. Numai în Budapesta au murit în luna acesta 272 inși atacați de tuberculoză, ear' în provincie 7351. Contingentul cel mai mare al morților de oftică în luna Maiu l'a dat populațiunea dintră Tisa și Dunăre (1318), pe când în Croația și Slavonia numărul lor a fost 956. În secolul combaterii tuberculozei — cum se știe — s'a fost înființat în Budapesta o reuniune care susține și un sanatoriu („Sanatoriul Elisabeta“) în care bolnavii săraci capătă îngrijire gratis. În timpul mai nou societatea de elită a Budapestei încă a început acțiune în scopul combaterii tuberculozei, hotărind să înființeze un al doilea sanatoriu pentru îngrijirea bolnavilor de tuberculoză.

Jefuirea unui palat împărătesc. Conform unui raport ce 'l are din Petersburg ziarul „Kölnische Zeitung“, mai săptămânile trecute o cetă de 200 tălhari au pētruns în palatul de vară din Peking al împărătesei chineze și au furat obiecte de preț în valoare de preste 100.000 de taeli (un tael = circa 7 corōne). Au luat parte la jaf chiar și câțiva eunuci (păzitori ai palatului). Până acum au fost prinși abia șēse din cetă de tălhari.

Măceluri religioase în Persia. Conform unui raport al ziarului „Times“ (din Londra) pe la sfirșitul lunii Iunie au fost mari turburări religioase în orașul Yezd (Persia), îndreptate contra sectei *babiste*. Turburările au izbucnit din prilejul sosirii acolo a lui Mirza Mohamed Ibrahim, noul preot suprem al babistilor. Bărbați, femei, copii, toți cădeau în mâinile mulțimii fanatizate, erau uciși în cel mai crud mod. Pe guvernator l'au silit să ridice eșafod, pe care fanaticii să 'și decapiteze victimele. Abia cu mari sfortări a succedut autorităților să mulcomiască furia poporului. Într'aceea iritația s'a încins mai departe și în celelalte ținuturi ale țerii. O telegramă dto 1 August vestește, că în Siras un trib întreg e în revoltă contra babistilor și că din Ispahan au fost espulsați 3200 babisti, de tēmă să nu fie masacrați. În Iejd au fost masacrați 120 babisti, ear' doi au fost legați la gura unui tun, pe care apoi l'au descărcat. — Secta babistilor datēză de prin jumătatea primă a secolului trecut, eșită din *siitismul* mahomedan. Se numește așa după numele întemeietorului ei, „Bab“, care profesa cea mai depplină toleranță față cu celelalte confesiuni. Bab a murit mōrte de martir în Fābris, ucis de hodjele (preoții) perailor.

Cărți și reviste.

Legea despre alegerea deputaților la dieta țerii (art 33: 1874) completată cu toate modificările făcute în restimp prin alte legi posterioare, până de present, și cu un supliment de codicil criminal referitoriu la algeri, — *tradusă în limba română de Pavel Rotariu* avocat în Timișōra. Manualul cuprinde toate dispozițiunile referitoare la alegeri, conține 6 cōle de tipariu 8° și costă 60 bani (30 cr). postporto simplu 5 bani și se pōte procura la numitul autor.

Cuvēntarea ierodiaconului Dr. Elie Cristea, rostită în Dumineca SS. Părinți, la 21 Maiu st. v. 1900, în capela parohiei ortodoxe române din cetatea Bistriței. Sibiu, tipografia archidieceșană.

Anuarul gimnasiului gr. cat. și școlilor elementare din Beinși pe anul școlar 1902—1903, publicat de directorul Ioan Butean. Anuarul e publicat în două limbi (română și magiară): în textul român conține: „Episcopul Dr. Demetriu Radu (biografie și portret), de prof. Teodor Bulc; Demosthene (biografie și trei orațiuni olinthiace ale lui), de Ioan Fersigan, apoi datele școlare îndatinate, ear' în textul magiar: Nătatalussy Kornél (biografie și portret), de B. I.; „Demosthenes“ (tractatul din textul român) și datele școlare. Din acestea rezultă, că în anul școlar expirat au funcționat 15 profesori ordinari „aprobați“, 2 profesori suplenți, 4 cateheți (pentru elevi de rel. r. cat., gr. or. protest., și mosaică; pentru cei de rel. gr. cat., e profesor ordinar) și trei instructori (pentru l. francesă, pentru musică vocală și instrumentală și pentru cântul bisericesc). Elevi au fost înscriși 403 ordinari și 6 privatisi, dintră cari au făcut examen la finea anului 380 ordinari și 5 privatisi. Întră acestia au fost 171 greco catolici, 153 greco orientali,* 25 rom. catolici, 9 ev. ref. și 27 de legea mosaică.

După progresul în studii au fost clasificați: cu notă generală „eminent“ 3 din cl. I, 6 din cl. II, 3 din cl. III, 1 din cl. IV și câte 3 din celelalte clase, cu calcul general „bun“ 7 din cl. I, 4 din cl. II, 3 cl. III, 12 cl. IV, 8 cl. V, 6 cl. VI, 9 cl. VII, 8 cl. VIII; cu „suficient“ 30 din cl. I, 27 cl. II, 24 cl. III, 17 cl. IV, 23 cl. V, 15 cl. VI, 32 cl. VII, 40 cl. VIII; cu „nesuficient din câte un obiect 11 din cl. I, 4 cl. II, 3 cl. III, 8 cl. IV, 5 cl. V, 8 cl. VI, 7 cl. VII, 1 cl. VIII; cu „nesuficient“ din câte 2 obiecte: 7 din cl. I, 2 cl. II, 8 cl. III, 3 cl. IV, 3 cl. V, 10 cl. VII, 1 cl. VIII; cu „nesuficient“ din mai mult de 2 obiecte: 3 din cl. I, 2 cl. II, 4 cl. III, 1 cl. IV, 1 cl. V, 2 cl. VII, 1 cl. VIII. Resultatul examenelor de maturitate, ținute în 13—19 Maiu (cele scripturistice) și în 24—29 Iunie (cele verbale), e următorul: maturi cu *eminență* au fost declarați 3, cu „bun“ 11, cu suficient (simplu maturi) 19; avisați la examen de emendare după 3 luni: 7, după un an: 4. Cariere și-au ales: teologia 14, științele juridice 13, medicina 2, filosofia 1, economia 3, medicina veterinară 1, posta 2, calea ferată 1. În cadrele anuarului se face dare de sēmă și despre „internatul Pavelian“ (pentru elevii gr. cat.), nu aflăm însă nimic despre internatul gr. or. înființat și susținut de diecesa Aradului! Causa?

În *Tipografia archidieceșană* a eșit de sub tipariu **Liturgierul** (cu litere latine) revisuit și retipărit cu binecuvēntarea Inaltpreasfinției Sale dlui Ioan Metianu, arhiepiscop și metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei și liturgii, rugăciunile ocașionale din liturgierul vechiu și numeroase îndrumări tipicale pentru toți slugitorii la altariul Domnului, precum și „Rēnduiala chēmării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părți. Se estinde pe 42 cōle de tipariu și se presintă și din punct de vedere tehnic ca o carte ce face cinstie tipografiei archidieceșane. Se pōte procura de la *Librăria archidieceșană din Sibiu* (Nagyszombat). Prețul: broșat cor. 6—, legat cor. 8—.

* De-și în privința numărului urmăzător îndată după gr. catolici, totuși sunt puși în anuar în rēndul al treilea, după cei 25 papistași.

Nr. 129 1903.

[159] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea a două posturi de învățători la școala noastră confesională din Șinca-nouă, protopresbiteratul Făgăraș, se descrie prin acesta concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Rom.”.

Salariul este pentru fie-care câte 600 cor., care se solveste din alodiu comunal, cuartir natural în edificiul școlii și lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi se ăsternă suplicile lor instruite conform legilor din vigoare în termenul sus indicat la oficiul protopresbiterat subsemnat. De la concurenți se pretinde în cazul când vor fi aleși ca învățători, să țină strună în biserică în fie-care Duminică și sărbătoare și a cânta cu elevii cântările liturgice.

Făgăraș, 8 Iulie, 1903.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Făgărașului în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 342 1903

[150] 2—3

Concurs

La postul al doilea de învățătoriu în parochia gr.-or. Cebea (Czebe), protopresbiteratul Zarand, se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:
1. Salariu anual de 600 cor. solvite anticipativ din capitalul depus la „Crisana” pentru dotațiunea învățătorului al II-lea.

2. Cuartir liber în localul școlii și jumătate din grădina școlii.

3. Doi stângini de lemne din cari se va încălzi și sala de învățământ.

4. Diurne și vetură la conferența învățătorască 10 cor.

5. Pausal pentru registrele școlare 10 cor.

Competenții la acest post vor avea să se prezenteze înainte de alegere în vre-o Duminică sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Alesul va fi obligat a instrua băieții în cântările liturgice și a cânta cu ei la sfânta liturgie, a ține școala de repetiție cu băieții de la 12—15 ani dimpreună cu învățătorul I în orele ce se vor staveri de comitetul parochial și a înființa un cor bisericesc din adulți și a-l conduce. E îndatorat a cerceta din când în când și a conduce corul și în biserică din Caraciu. E obligat a-și ocupa postul și începe învățământul cu 1 Septembrie v. a fie-cărui an. Competenții au a-și așterne petițiile instruite conform normelor din vigoare oficiului protopresbiterat gr. or. Zarand în termenul deschis, indicând în petițiune timpul de când reflectează la cuincuenal.

Din ședința comitetului parochial ținută la 15/28 Iunie 1903.

Cebea, 15/28 Iunie, 1903.

Ioan Jurca **Dr. Pavel Oprea**
paroch, ca dir. școl. notariul comitet. parochial.

Vidi:

Georgiu Părean
adm. prot.

Nr. 378 1903.

[151] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de învățători din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Hunedóra, se descrie prin acesta concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Hunedóra**, cu salariu învățătoresc de 600 cor. și 200 cor. remunerație pentru cantorat și pentru reînființarea și conducerea corului, la oaltă 800 cor., și anume: din repartiziunea de 5% după darea credincioșilor bisericești noastre și din alte contribuiri benevole pentru acest scop.

2. **Alun** cu filia **Bunila**, cu salariu anual de 600 cor. din repartiziune de la popor, cuartir și lemnele trebuincioase.

3. **Batiz**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir în edificiul școlii și 2 orgii de lemne, din cari este a se încălzi și sala de învățământ.

4. **Runcul-mare** (filie la Socet) cu salariu anual de 600 cor. din repartiziune de la popor, cuartir și lemnele trebuincioase.

De la reflectanții la aceste posturi se cere, să se prezinte înainte de alegere în vre-o Duminică sau sărbătoare la biserică unde au concurat, spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic, și pentru luarea de informațiuni despre modul de plătare a salariului, obligați fiind învățătorii să cânte în strună și să instrueze și școlarii în cântări.

Concurenții au a-și așterne suplicile lor, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterat până la termenul sus indicat.

Hunedóra, la 5/18 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiterat gr. or. Hunedóra, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecurariu
protopresbiter.

[179] 2—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza deciziei Venerabilului Consistoriu archidiececan dto 3/16 Maiu a. c. nr. 4489 Ep. și a deciziei oficiului protopretorial dto 3 Iunie a. c. nr. 4781/1903 prin această se publică licitațiune minuendă publică pe ziua de 3/16 August a. c. pentru zidirea casei parochiale române gr. or. din comuna Turnișor, cu prețul strigării de 5600 cor., care se va ține în localul școlii din loc.

Condițiunile de licitare și planul cu preliminarul de spese se pot vedea în fie-care zi în localul școlii numite.

Turnișor, în 22 Iulie (4 August) 1903.

Comitetul parochial gr. or.

Nr. 284

[156] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învățători din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Cetatea-de-pétră, prin această se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Berința**, salariu anual 600 corone prin repartiziune, cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

2. **Cărbunariu**, salariu anual 600 cor., din care 400 cor. repartiziune de la popor, 80 cor. din lada bisericești și folosirea unui pământ de 3 jugere arătoriu în preț de 120 cor., și lemne de foc.

3. **Fănațe**, salariu anual 600 cor., din care 300 cor. repartiziune de la popor, 300 cor. ajutoriu de la stat; cuartir în natură și lemne de foc.

4. **Văleni**, salariu anual 600 cor., repartiziune de la popor, cuartir în școală și grădină de legumi.

5. **Trestie**, salariu anual 600 cor., din care 370 cor. ajutoriu de la stat, 230 cor. repartiziune de la popor; grădină de legumi, cuartir în școală cu supraedificatele de lipsă și lemne de foc.

Reflectanții vor avea să țină strună în Duminică și sărbători și sunt invitați a se prezenta în comuna respectivă spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale.

Cereriile instruite în regulă se ăsternă în termenul indicat subsemnatului oficiu prot.

Oficiul protopresbiterat gr. or. Cetatea-de-pétră în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Fănațe, la 4 Iulie 1903.

Teodor Șovrea
adm. prot.

[154] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului nou înființat de învățător pe lângă școala centrală română gr.-or. din Bran, pe baza încuviințării Preavenerabilului Consistoriu archidiececan dto 19 Iunie 1903 Nr. 6233 Școl., se descrie concurs cu termen de 30 zile, de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 600 cor., plătiți în rate lunare anticipative din fondul central al bisericelor brăne.

2. Cuartir în natură, eventual 80 cor. în bani gata.

3. 4 (patru) stângini de lemne, din cari este a se încălzi și sala de învățământ.

Învățătoarele cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii serviți în alte comune, au a-și espune acele pretensiuni în petițiile lor de concurs, pentru ca comuna bisericescă, să se știe orienta la alegere.

Învățătoarea are a propune pe lângă obiectele de învățământ și lucrul de mână.

Cereriile instruite în sensul legilor în vigoare au a se așterne în termenul sus indicat oficiului protopresbiterat al tractului Bran, în Zernești (u. p. Zernest).

Bran, în 3 Iulie 1903.

Eforia școlii rom. gr.-or. centrale din Brad.
George Babeș **George Enescu**
paroch, presid. eforiei. paroch, episcop cassariu.

Vidi:

Ioan Dan
adm. prot.

Cartea consilierului de medicină Dr. Miller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractează despre

Conturbările în sistemul nervos și secusal

precum și despre vindecarea radicală a lor, se poate procura prin toate librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărți postale o trimitte franco **Curt Röber**, Braunschweig.

[3] 80—88

Nr. 715.

[182] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățătoriu din parochia Cristii, tractul protopresbiterat Turda, se descrie concurs cu termen de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele: salariu 600 cor., parte din repartiziune, parte din folosirea eventual esarëndarea unor pământuri; cuartir în natură și grădină.

Alesul va provede și cantoratul.

Cereriile instruite în regulă se ăsternă în termenul deschis subsemnatului oficiu, de la care se pot lua și informațiuni mai speciale.

Oficiul protopresbiterat gr. or. Turda în conțelegere cu comitetul parochial.

Turda, 20 Iulie 1903.

Jovian Murășian
protopresbiter.

Ciocolada de tanin
a lui **Sztraka**
are efect escelent la copii și la vârstnici
contra urdinării
Prețul 40 fileri
Se capătă în fie-care apotecă.
[166] 3—8

Veritabilul lac Christoph
este cea mai bună vâpsală de podine.

DAUERHAFT, GERUCHLOS, SOFORT TROCKNEND
Veritabilul lac Christoph
DERECHTE
Christoph-Lack
IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

face cu puțință a unge podinele fără de a deranja odăile, fiindcă se evita mirosul neplăcut, propriu colorii de oleiu, care se sventă încet și e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine poate unge podinele, cari se pot șterge cu rize umede, fără să perdă luciu. — Se acosebesco:

lac lucitor colorat de podine,
brun-gălbui și brun-mahagoni, care acopere ca oleiul și dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue și vechi. Acopere pe deplin pete vechi, vâpsala anterioară, etc.; și

lac lucitor curat (necolorat)
pentru podine noue și parchete, care dă numai luciu. Mai cu seamă pentru parchete și podine de tot nou, unea deja cu colorii de oleiu. Dă numai luciu și nu ascunde modelul lemnului.

Colii postali circa 35 m. patr. (2 odăi mijlocii) fl. 5-90 v. a.

In toate orașele unde sunt depozite, comandate direct vor fi transmise acestora; vâpsări de model și prospecte gratis și franco. La cumpărare este a se lua scema precis la firmă și marca firmei, fiindcă acest fabricat existent din 1850 se imităză mult și se falsifică, în cât se pune în comerț o marfă slabă, care nu corespunde scopului.

Francisc Christoph
inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.
Praga-K. Berlin, NW.
Sibiu: W. Gustav Simonis. **Brașov:** H. Zintz.
Orăștie: Kercsed G. **Făgăraș:** J. Jaros.
Medias: Martin Schemmel.
[132] 6—16

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bole

Nu e mijloc secret

pe lângă garanție.

da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fructur de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rețea la mână și picioare, reuma, podagră, ischiias, udul în pat, influență, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bole cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se ată atestate incurse din toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s-a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deosece „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 27

Prețul aparatului mic e cor. 4.—

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Espedite din centru și locul de vânzare pentru țară și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V
colțul strada Kálmán.

VINETELA URANOS

Mai bună la albituri!
— Sub scutul legilor. —
Vinetela cea mai plăcută în spălătorii și gospodării.
Eftină și neîntrecută.
1 sticlă mică de 24 fl. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1.60 cor., 1/2 sticlă 1 cor.
Se capătă pretutindenea!
Să ne ferim de imitațiuni!

Singurii producători:

FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică

BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.
[110] 6—16